

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Tractatus sacerdotalis de sacrametis deq diuinis officiis: et eoru administratioibus

Nicolaus <de Plove>

Argentine, 1508

De prima parte misse

[urn:nbn:de:bsz:31-306282](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-306282)

Expositio prime

dit pacē. ideo utrūq; osculatur.
N, aut pri⁹ sacerdos accedit ad
dextrū cornu altaris fecat q; pri⁹
ips p̄dicant in deis. deinde gēti
bus. His expeditis videndū ē
de ip̄o officio. qd hz sex partes.
quaz p̄ma vocat p̄paratio r̄ du
rat ad epl̄az. Scd̄a instructio. r̄
durat ad offertoriū Tercia obla
tio: r̄ durat ad p̄fationē Quarta
p̄secratio. r̄ durat vsq; ad orcm⁹
p̄ceptis. Quinta sacri p̄ceptio.
r̄ durat vsq; ad c̄munionē. Se
xta gr̄ariū actio. r̄ durat vsq; ad fi
nem. De prima parte misse

¶ Qz popu
lus debet primo venire
cū mentis deuotione ad ecclesiā
ideo missa primo incipitur ab in
troitu. Pro quo sciendū q; olim
missa inchoabat a lectionib;: sic
adhuc fit in sabbato pasce r̄ p̄
thecostes. Un̄ Celestin⁹ p̄mus
natiōe roman⁹ Anno dñi. cccc.
xvij. instituit vt ab introitu inci
peret. Post quē Grego. p̄mus
anno dñi. ccccc. ix. cātualē introi
tum cōposuit. r̄ fecat desideriu
sanctoz patrū q; incarnationem
xpi desiderabāt clamātes deuo
te. Emitte agnū dñe domiatō
rem terre r̄c. Et itez. Utinā dis
rumperes celos. Per versum at
designat desiderij numerositas
q; diuersi diuersi mode clama
bāt. Ideo aut vt cōmunit̄ introi
tus sumit̄ d̄ psalmis. q; olim cā
tabant̄ in p̄ncipio misse. cl. psal

mi. sed qz redio sum p̄plo erat. id
Pelag⁹ statuit vt solū aliqd de
ipsis sumeret. s̄ introitus cū p̄su
Aliq; tñ sc̄i habēt sp̄cales introi
tus in suis festis p̄p̄ reuerentiā
eoz. Addit etiā gl̄ia p̄ri q; h; so
lus fili⁹ sit incarnat⁹. tñ tota tri
nitas opata est incarnationē. qd
damascen⁹ papa instituit. Ob
mittit tñ in missa defunctor. qz
illi non sunt in statu gl̄ie: s; pene
Simile in dñica passionis dñi.
qz tūc nō recolit gl̄ia: s; p̄fuso in
p̄sona filij dei facta. Resumitur
aut̄ introit⁹ ideo. q; tā p̄cedēs
q; sequentes sc̄i in fide xpi sunt
p̄cordes. vñ r̄ q; p̄cedebāt r̄ q;
sequebant̄ clamabāt osanna.
Sciendū aut̄ q; sacerdos dz pi
mo egredi de sacristia qñ introi
tus inchoat. Signat aut̄ egres
sus ille xpi egresum de vtero sy
ginis gl̄iose. de q; processit tanq;
sponsus de thalamo suo. Se
cūdo p̄pls dz venire cū mentis
humilitate. qd designat Kyrie
eleyson. qd etiā Gre. pap̄ cātare
nonies instituit. Et ē grecū sc̄ans
tñ sicut dñe miserere. Fit aut̄ in
greco vt innuat̄ xpi titul⁹ sempe
fuisse grece: hebrayce r̄ latic. vñ
osanna r̄ sabaoth hebrayca sūt
reliq; s̄o latina. vt vt ois lingua
p̄fiteat̄ xpi passionē. Et fit nomi
es vt ad nouē ordinū angelorū
p̄t̄plationē possim⁹ peruenire.
Tripliat̄ aut̄ ad laudē trinitat̄.
Et recte seq̄t̄ post introitū. In
troit⁹ em̄ fecat aduentū xpi in car

*Quo missa
incipiendū
fit et p̄p̄ p̄mo
d̄t̄ venire
ad miss̄ deuotō*

partis misse

54

nē kyrieleyson hō i mērez qd si
gnat p h qd dicit Miserere nob.
Tertio dz ppls venite cū mētis
erectioe qd signat cant^o angelo
lor. i. gl'ia i excelsis deo. Et recte
seqtur post illa duo. ad scandū
q hō ad aduentū xpī in carne z
mēte dz gaudere gaudio spūali
z vocalit expmere. Et pmo inci
pitur a sacerdote. scdo a choro
z plet. per qd designat q pmo
vnus chor^o. i. vn^o angel^o i nati
uitate dñi inceptit istū hymnum
post h alij multi ipm. psequēbā
tur. vt dicit Luc. ij. Et qz iste hym
nus dicit^o est ad laudē dei in na
tiuitate. q est mediator dei z ho
minū. ideo in medio altaris dicit
tur. vel qz in media nocte natus
est. Et qz etiam iste hymnus i or
tu xpī in mundū dicitur est. ideo
facie versa ad orientē ipse incipi
tur. Et qz istud canticū est leticie
ideo in aduentu nō canit. quia
sancti patres nō in re sed in spe
habuerūt premiū. Spes autē q
differt affligit aīaz. Prouer. xij.
Syl'rin. xl. z lxx. vbi recolūt laps^o
p̄mi hoīs flebit. nō dz. Un nouē
septimanis tacet p̄p̄ nouē cho
roz āgeloz p̄ sortij puationē Jē
in die innocentū nō cārat. quia
fuerūt nō in gl'iam s̄ in vitupū
xpī occisi. Bñalir tñ dz. iste hym
nus qñ dz. Te deū laudam^o. ex
cep̄o sabbato pasce z cena dñi
p̄p̄ spāles rōes. In ce. ar. do. nō
dz nisi ab ep̄o. S̄ sabbato pas
ce ab omnibz. quia illa missa est.

qdāmodo dicit sequēts: scz resur
rectiois xpī: vñ in nocte deberet
celebrari. d. p̄ se. di. ij. nocte. De
inde sacerdos venit se ad ppl'm
dicens. Dñs vobiscū: qd valet
tñ. i. dñs tribuat p̄ctōribz affe
ctū z volūtātē bonā. S̄ ep̄s di
cit: par vobis: q̄a est vicari^o xpī:
qui dixit apl'is suis post resurre
ctionē suā: par vobis: q̄li diceret
In p̄nti def vobis par p̄ctōz:
z in futuro par eternitatē. z cho
rus rīdet. Et cū spū tuo. i. dñs
q̄ est i corde tuo sit etiā nobiscū
in corde nro. Et hoc sbū: Dñs
vobiscū: sūptū ē de libro Ruth.
ca. ij. Sic em legit Booz salu
tasse mellores suos. z p̄pheta i
Paral. Asa regē z q̄ cū eo erāt:
z angelus salutaris Bedeonē di
xit. Dñs recū. S̄ hoc sbū: z cū
spū tuo: sumptū est ab ap̄lo ad
Thimo. vl. Scandū tñ q̄ sacer
dos h̄it se in missa q̄nquies: ad
designandū q̄ xp̄s post resurre
ctionē suā ip̄o die resurrectionis
q̄nquies apparuit suis electis.
P̄mo Marie magdalene. Se
cundo mulierbz. Tertio petro.
Quarto duobus discipulis in
emaus eūribz. Quinto oibz di
scipulis absente Thoma. Et qz
ppls puenit ad orādū cū inten
tioe ipetrādi. iō statim seqtur col
lecta. Un dicit sacerdos: orem^o:
significās illd qd xp̄s dixit apo
stolis. Orate ne intret i rēpta
rōez. p̄ qd etiā reddidit se idignū.
vñ q̄li puocās qd se fideles dr.

L ij.

Expositio secunde

orem⁹. i. oēs orate. vt qd petim⁹
facilius ipetrem⁹. Et tuc dicitur colle
cta seu orō. q̄ deligit q̄ xps dans
nobis exemplū orauit. Et dicitur col
lecta. qz fit sup pplm collectum.
vl qz i ea colligit ppli orō seu de
p̄cario. Et fit in dextra pre altar⁹
p̄ quā designatur bona eterna z
sp̄ualia. que p̄mo sunt petenda.
iuxta illud. Primū querite reg
nū dei. fit enā versus orientē iux
ta Damascenū. li. iij. c. xi. vt pa
radisum affectare monstrarem⁹
q̄ est in partib⁹ orientis. Secūdo
vt xpm crucifixū (q̄ x̄sus orientē
stās in cruce respiciebat) artēda
mus. Tertio vt ipm iudicē inde
vctur⁹ scem⁹. Quāq̄ aut dicitur vna
orō rōne solēntatis Aliquē due
vel tres vsqz ad septenariū z nō
vltra. qz fm Inno. dicitur septē pe
titiōib⁹ docuit orare. Et etiaz qz
vltra i rediū verteret. de p̄se. dist.
ij. cū omnia. Quādo aut impo
nunt p̄les collectae. tūc p̄mo ipō
nant due. postea tres. vl primo
vna. z postmodū due. ita q̄ ma
ior numer⁹ sequat. Et sp̄ fiat in
numero ipari. qz persone diuine
sunt ipares in numero. Et dicitur
gunt oēs orōnes p̄ri z filio z nō
ip̄uiscrō. qz cū ip̄e sit donū. a do
no nō petū donū. fm Berni. de
paritinis De modo aut dcludē
di collectas. dant x̄sus. Per do
minū dicas cū p̄rem pl̄ byf oras
Cū ipm memores p̄ eundē dice
re debes. Cū xpo loquer⁹. p̄ eun
dem dicere q̄ras. Quitecūqz sit

collecta finis in illo. Si sp̄s al
mus eiusdē dicere debes. Hoc
est. vbiqz ad deū p̄rem dirigat
orō. z nō est mērio de filio dicat
p̄ dñm zc. Si aut ibi est mērio
filij dicat p̄ eundē dñm zc. Si
aut ibi est mērio de sp̄uiscrō dicat
p̄ dñm zc. q̄ tecū viuit z regnat
in vnitare eiusdē sp̄uiscrō de⁹ p
om. se. se. am. i. p̄ oīa p̄ntia z futu
ra. Null⁹ autē dicitur sibi facere no
uas collectas q̄ nō sunt ab ecclia
pbate. qz h̄ phibuit cōclū affir
canū. cui ieruit Aug⁹. Scien
dum etiaz qz si imponit collecta
defunctozū in missa viuoꝝ qz illa
dicitur esse penultima z non vltima
qz finis dicitur suo p̄ncipio cōuenire
Nullo aut modo i missa defun
ctoz collecta p̄ viuis dicitur imponi
qz mortui viuos inuare nō p̄nt.
Itē collectas dicit p̄cepit Syma
chus natione sard⁹. āno. cccc. cxxij.

De secunda parte misse.

repedita

e prima parte misse
q̄ est ad ppli p̄pa
rationē. dicendū est de sc̄da q̄ ē
ad ppli instructōez. z incipit ab
epl̄am q̄ docet ppl̄s in diuinis
mādati. Et h̄z sex partes. s. my
steriale informatiōē. de q̄ i ep̄i
stola. p̄ntialem opatiōē. de qua
in graduati. salutarē lamentatiō
nem. de q̄ in tractu. sp̄ualem ex
ultatiōē. de q̄ in allā p̄ncipale
instructiōē. de q̄ in euangelio. z
specialē fidei instructiōem. de